

3. Дейнеко Л.В., Шелудько Е.І. Харчова промисловість України: ефективність використання виробничих ресурсів і кадрового потенціалу. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України», 2013. 120 с.
4. Пашнюк Л.О. Харчова промисловість України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Економічний часопис XXI. Економіка та управління підприємством. 2012. № 9–10. С. 60–63.
5. Семененко О.Г. Аналіз розвитку харчової промисловості України. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 33/1. С. 168–182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_33%281%29.
6. Україна у цифрах у 2011 р.: статистичний щорічник / Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
7. Діяльність суб'єктів господарювання у 2016 р.: статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
8. Статистичний щорічник України за 2016 р. / Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
9. Промисловість України у 2011–2015 рр.: статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
10. Фінансова звітність за 2012–2016 рр. URL: www.smida.gov.ua.

УДК 338.45:621:658.589:62-531.9

Веремєєнко О.О.,

аспірант,

Запорізький національний університет

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Веремєєнко О.О. Енергоефективність на засадах інноваційного розвитку підприємств машинобудування. У статті досліджено роль конкуренції у переході до ефективного енергоспоживання. Проаналізовано основні проблеми України щодо інноваційного розвитку підприємств машинобудування. Обґрунтовано необхідність впровадження на підприємствах машинобудування системи ефективного використання ресурсів.

Ключові слова: енергоефективність, інноваційний розвиток, розвиток підприємства, машинобудування.

Веремєєнко А.А. Энергоэфективность на основах инновационного развития предприятий машиностроения. В статье исследована роль конкуренции в переходе к эффективному энергопотреблению. Проанализированы основные проблемы Украины касательно инновационного развития предприятий машиностроения. Обоснована необходимость внедрения на предприятиях машиностроения системы эффективного использования ресурсов.

Ключевые слова: энергоэфективность, инновационное развитие, развитие предприятия, машиностроение.

Veremeyenko O.O. Energy efficiency on the basis of innovative development of machine building enterprises. The role of competition in the transition to effective energy consumption is explored in the article. The main problems of Ukraine in the field of innovative development of mechanical engineering enterprises are analyzed. The necessity of introducing effective resource utilization systems at enterprises of machine building is substantiated.

Key words: energy efficiency, innovation development, enterprise development, machine building.

Постановка проблеми. Сьогодні підвищення енергоефективності виробництва є одним з основних завдань підвищення результативності та зниження собівартості. Адже зниження собівартості – це одна з конкурентних переваг будь-якої продукції, а особливо зараз, коли ринок збуту стає все більш розбірливим. Сьогодні сучасним промисловим підприємствам необхідно докорінно змінити свій підхід до використання енергетичних ресурсів. Першочерговим завданням є економне витрачання енергетичних ресурсів та підвищення ефективності їх використання на всіх стадіях виробництва та споживання. На відміну від розвинених країн, де політика енергоефективності є елементом економічно та екологічно раціонального використання ресурсів, для України це є питанням виживання, оскільки пов'язане з проблемою збалансованого плато-

спроможного споживання ПЕР та має вкрай негативні соціальні наслідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Енергоефективність в сучасних умовах, перспективи розвитку енергозбереження в Україні для виходу з енергетичної і, як наслідок, економічної криз, бар'єри на шляху впровадження енергоефективних заходів відображені в працях А.А. Пабата, М.Р. Маслікевич, Б.М. Сердюка, А.В. Тарасова, І.Д. Гайнулліна, Р.В. Севастьянова, Е.Г. Гапо, М.В. Степанової [2; 5; 6; 7; 8]. Незважаючи на велику кількість науково-методичні розробок у цій сфері, залишаються актуальні питання подолання бар'єрів щодо впровадження енергоефективності на підприємствах різних галузей промисловості.

Формулювання цілей статті. На основі викладеного вище можна сформулювати завдання дослідження,

що полягає в узагальненні ролі інноваційного розвитку підприємств машинобудування щодо підвищення енергоефективності.

Виклад основного матеріалу. Сучасна економіка потребує застосування нових інноваційних технологій для якісного та швидкого розвитку, однак швидкість і стрімкість процесів, що протікають в різних сферах економічної діяльності, змушують підприємства машинобудування звертати увагу на вичерпність наявних ресурсів і необхідність переходу до енергозбереження та енергоефективності.

Сьогодні енергоефективність розглядається як ідеологічна основа формування нової конфігурації економічної системи, коли розвиток інтеграційних процесів між економічними суб'єктами створює фундамент для вибудовування мережевої взаємодії всіх учасників інноваційного процесу на основі дотримання принципів енергозбереження та енергоефективності.

Основною метою проведення політики енергозбереження та енергоефективності в Україні, як і в усьому світі, є надійне забезпечення економіки паливно-енергетичними ресурсами, підвищення ефективності їх використання та зниження антропогенного впливу паливно-енергетичного комплексу на навколишнє середовище. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення цілого комплексу питань, пов'язаних з:

- модернізацією промислових підприємств машинобудування;
- забезпеченням потреб внутрішнього і зовнішнього ринку в надійному, якісному та економічно обґрунтованому постачанні електроенергії та тепла;
- розвитком використання поновлюваних джерел енергії.

Розвиток конкуренції відноситься до найважливішого чинника формування інноваційної та енергоефективної поведінки підприємств на ринку, адже зміна конкурентних відносин ставить перед підприємствами машинобудування завдання розробки та застосування нового підходу до реалізації стратегії інноваційного розвитку на основі пошуку нових джерел енергії, нових енергетичних ресурсів, нових технологій енергозбереження, а також нових методів дослідження, нових способів реалізації інноваційних ідей, нових мотиваційних механізмів переходу до інноваційних змін з дотриманням принципів енергоефективності.

Конкуренція в умовах переходу до енергоефективного споживання та посилення ролі і значення інновацій зазнає істотних змін, коли змінюється не тільки характер взаємодії економічних суб'єктів, але й механізм реалізації їх економічних інтересів.

На сучасному етапі конкуренція постає як динамічний еволюційний процес взаємодії, за якого учасники інноваційного процесу мотивовані для здійснення інноваційної діяльності у своїх інтересах, реалізуючи спільні цілі та завдання інноваційного розвитку економіки.

Вивчення питань інноваційного розвитку підприємств машинобудування обумовлене необхідністю формування конкурентоспроможної економіки, що базується на просуванні до більш високих технологічних укладів та забезпечує збільшення її внеску у вирішення проблем соціально-економічного розвитку.

У зв'язку з цим вважається доцільним формування нової моделі управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування, побудованої на цілісній,

системній оцінці її результатів, специфіці формування та використання інноваційного потенціалу, інноваційної активності підприємств України, а також на запобігання виникаючих інноваційних ризиків.

В моделі управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування, що складається із зовнішнього оточення та внутрішньої структури, виділені підсистеми, цілеспрямоване функціонування яких забезпечує працездатність системи загалом, а саме забезпечує, контролює, управляє та керується. Аналіз моделі управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування слід починати з її виходу, тобто дослідження та оцінювання стану інноваційного розвитку. Вихід повинен відповідати основним вимогам контролюючої підсистеми, тобто максимальному використанню та розвитку інноваційного потенціалу.

Вхід характеризує вплив зовнішнього середовища на інноваційний розвиток підприємств машинобудування, вихід – результати інноваційного розвитку підприємств машинобудування. Зовнішнє середовище – сукупність зовнішніх суб'єктів і сил (факторів), що впливають на інноваційний розвиток. Необхідно відзначити, що входом системи є сформульовані на початковому етапі цілі та завдання. Від чіткості їх формулювання залежить ефективність організації управління.

Серйозні результати, досягнуті у вітчизняній економіці, підтверджені об'єктивними даними про зростання ВВП, виробництво машинобудування, здійснені в економіку країни інвестиції, існують, але можна побачити відставання України від економічно розвинених країн за показниками енергоефективності.

Інноваційний шлях розвитку підприємств машинобудування України, заснований на знаннях, зміні економічної структури на користь високотехнологічних галузей, збільшення людського капіталу, об'єктивно стає єдиною можливим шляхом розвитку в сучасній економіці. Тільки тоді у підприємств з'явиться реальна можливість забезпечувати безперервне оновлення технічної та технологічної бази, освоїти та запропонувати в подальшому споживачу нові види продукції та послуг, збільшити обсяг пропозиції та рентабельність свого виробництва.

Однією з головних умов реалізації інноваційного сценарію розвитку є формування національної інноваційної системи, яка передбачає обов'язкову присутність державних та приватних інститутів, які у своїй сукупності підтримують інновації. За таких потужних складових, як природні ресурси, екологія, трудові, наукові та освітні ресурси, необхідний серйозний розвиток інших факторів, таких як фінансова система, державне регулювання, ринок. І за їх розвитку важливо не допустити ослаблення вже наявних національних переваг.

Науково-інноваційний потенціал є необхідним елементом інноваційної системи. Україна і сьогодні має серйозний науково-технічний потенціал, виражений великою кількістю галузевих науково-дослідних та проектних організацій, які мають високий рівень створених наукових шкіл.

Через низьку заробітну плату та зміни цінностей в суспільстві довгий час спостерігався слабкий приплив молодих кадрів в науково-дослідні та проектні організації, що призводило до припинення наступності в продукуванні знань поколіннями та погіршення вікової структури наукових співробітників.

Необхідність створення цілісної програми, яка визначає напрями науково-технологічної модернізації та інноваційного розвитку економіки України, її максимально ефективною реалізацією усвідомлюється на державному рівні, в цій частині розроблено та прийнято низку стратегічних документів. У них основною тезою є твердження про те, що стійкі темпи економічного зростання в Україні в довгостроковому періоді можуть бути забезпечені тільки за рахунок побудови інноваційної економіки, заснованої на сучасних та постійно оновлюваних технологіях.

Підготовка високопрофесійних фахівців для підприємств машинобудування вимагає вибудовування системи професійної освіти, здатної сформувати нове покоління фахівців робочих спеціальностей, які відповідають усім вимогам вищої світової кваліфікації.

Вітчизняна система вищої освіти з її високим науково-технічним потенціалом, фундаментальністю, універсальністю та міжгалузевим характером, інтегруючи останні досягнення національної та світової науки, за допомогою своєї діяльності створює передумови формування національної інноваційної системи.

Значна частка розвитку сучасної української економіки здійснюється за рахунок таких чинників, як експлуатація наявної сировинної бази та використання технологій низького рівня. Фактично Отривалий час значна частина продукції, що випускається національними компаніями, проводилась на рівні низьких технологічних стадій виробництва, що дає змогу виробникам країни з розвиненою економікою оптимізувати проміжне споживання та збільшувати дохід від власної готової продукції.

Організація енергозбереження на підприємствах машинобудування включає систему заходів, спрямованих на ефективне управління процесами енергозбереження, розробку методик інструкцій з планування основних техніко-економічних показників енергоефективності, а також координацію робіт в галузі енергозбереження всіх структурних підрозділів підприємства. В такому разі можна визначити такий функціональний зміст політики енергозбереження на підприємствах машинобудування:

- 1) зниження витрат виробництва та собівартості продукції, що випускається;
- 2) модернізація виробничого процесу;
- 3) поліпшення якості продукції, що випускається;
- 4) зниження екологічного навантаження.

Оскільки механізм управління енергозбереженням функціонує на всьому підприємстві, тобто впливає на всі структурні підрозділи, можна припустити, що досить ефективним способом впровадження енергозберігаючих технологій є проектний підхід. Застосування методу управління проектами передбачає об'єднання комплексу заходів щодо підвищення енергетичної ефективності в окремий проект. В ході реалізації політики енергозбереження на підприємстві може бути розроблено декілька альтернативних проектів енергозбереження. Виокремлення енергозберігаючих заходів в проекти є доцільним під час використання

на підприємстві декількох видів або джерел паливно-енергетичних ресурсів.

Таким чином, застосування методу управління проектами дає змогу планувати діяльність підприємства в галузі енергозбереження з огляду на співвідношення між обсягом випуску продукції (виконання робіт), наявними ресурсами (трудовими, фінансовими, матеріальними, інтелектуальними тощо), якістю та ризиками в рамках цих проектів, спрямованих на досягнення певного результату за зазначених обмежень.

Підготовці процесу планування енергозбереження на підприємстві машинобудування повинен передувати всебічний та ретельний аналіз проекту. Крім аналізу технічної можливості реалізації впроваджуваних енергозберігаючих технологій, до проектних видів аналізу слід віднести:

- комерційний аналіз;
- фінансово-економічний аналіз;
- соціальний аналіз;
- екологічний аналіз;
- інституційний аналіз.

Основою технічного аналізу є обґрунтування технологічної та технічної можливості реалізації проекту, тобто доступність енергозберігаючих технологій та обладнання, необхідних для реалізації проекту, можливість їх освоєння та ефективної експлуатації в конкретних умовах. Технічний аналіз, як правило, реалізується на початку розроблення проектною документацією. У процесі його проведення вивчаються техніко-технологічні альтернативи, терміни розробки та реалізації енергозберігаючих заходів, технологічна доступність енергетично ефективного обладнання та технологій.

Висновки. Таким чином, одним з головних завдань української національної політики сьогодні могло би стати створення ефективних механізмів реалізації наявного національного інноваційного потенціалу, залучення сучасних іноземних технологій, які разом з українськими природними ресурсами, людським та науково-технічним потенціалом здатні підвищити загальну конкурентоспроможність країни. Величезну роль відіграє формування ефективної національної інноваційної інфраструктури.

Потреба в енергоресурсах буде зростати, але незалежно від можливого вичерпання тих чи інших видів з них енергозбереження має залишатися одним з пріоритетних напрямів розвитку не тільки окремого підприємства, але й країни загалом. Енергозбереження веде до зменшення трудових та матеріальних витрат на життєзабезпечення суспільства, зниження навантаження на природне середовище, вивільнення ресурсів для модернізації економіки та зростання життєвого рівня економіки. Тому підвищення ефективності використання потенціалу енергозбереження є стратегічним завданням розвитку російської економіки.

Під час розгляду проблем енергозбереження слід приділити увагу екологічній складовій. Екологічні проблеми, як і перехід на інноваційний шлях розвитку, сьогодні особливо актуальні.

Список використаних джерел:

1. Михайлов С.А. Регіональна інноваційна інфраструктура енергозбереження. Вісник Російської Академії природничих наук. Сер. Економіка. 2010. № 1. С. 42–44.
2. Черноморов Г.А. Теорія прийняття рішень: навч. допомога. Новочеркаськ: Півд.-Рос. держ. техн. ун-т, 2002. 276 с.
3. Сааті Т. Прийняття рішень. Метод аналізу ієрархії: пер. з англ. Москва: Радіо та зв'язок, 1989. 316 с.

4. Балябіна А.А. Управління інноваціями в житлово-комунальному господарстві: монографія. Смоленськ: Смоленська міська друкарня, 2011. 114 с.
5. Гонін В.Н., Малишев Е.А., Кашурніков А.Н. Підвищення конкурентоспроможності Забайкальського регіону в умовах економічного розвитку. Вісник ЗабДУ. 2011. № 12 (79). С. 3–9.
6. Железняк Н.В., Ратманова І.Д. Засоби підтримки прийняття рішень з підвищення енергетичної ефективності промисловості регіону. Іваново: Іван. держ. енерг. ун-т, 2011. 140 с.
7. Конохов Р.А. Особливості формування інноваційних стратегій розвитку муніципальних утворень. Сучасні аспекти економіки. 2009. С. 10–14.
8. Ларичев О.І. Теорія і методи прийняття рішень, а також хроніка подій в чарівних країнах. Москва: Логос, 2000. 296 с.
9. Михайлов С.А., Длі М.І., Балябіна А.А. Контролінг процесів енергозбереження на регіональному рівні. Контролінг. 2010. № 2 (35). С. 74–79.
10. Михайлов С.А. Регіональна інноваційна інфраструктура енергозбереження. Вісник Російської Академії природничих наук. Сер. Економіка. 2010. № 1. С. 42–44.
11. Степан К.С. Концепція управління житлово-комунальним господарством на основі інновацій. Бізнес в законі. 2011. № 3.
12. Хан Д. Планування і контроль: концепція контролінгу / пер. з нім.; за ред. А.А. Турчака, Л.Г. Головача, М.Л. Лукашевича. Москва: Фінанси і статистика, 1997. 800 с.

УДК 658.14/17:338.24

Волянська-Савчук Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор філософії,
викладач кафедри управління персоналом і економіки праці,
Хмельницький національний університет

Царук В.Ю.,
студентка факультету економіки і управління,
Хмельницький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Волянська-Савчук Л.В., Царук В.Ю. Використання сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій в розвитку корпоративної культури на підприємстві. У статті висвітлено сутність та рівні корпоративної культури. Проаналізовано сучасні комп'ютерні та інформаційні технології, а також їх вплив на корпоративну культуру підприємства. Подано класифікацію сайтів в мережі Інтернет та можливість їх використання на підприємствах України. Відображено важливість застосування комп'ютерів на сучасному етапі розвитку підприємств. Виділено основні переваги використання комп'ютерних та інформаційних технологій для підприємства.

Ключові слова: корпоративна культура, комп'ютерні технології, інформаційні технології, рівні корпоративної культури, мережа Інтернет, веб-сайт, електронні засоби зв'язку, реклама в мережі Інтернет.

Волянская-Савчук Л.В., Царук В.Ю. Использование современных компьютерных и информационных технологий в развитии корпоративной культуры на предприятии. В статье освещены сущность и уровни корпоративной культуры. Проанализированы современные компьютерные и информационные технологии, а также их влияние на корпоративную культуру предприятия. Представлены классификация сайтов в сети Интернет и возможность их использования на предприятиях Украины. Отражена важность применения компьютеров на современном этапе развития предприятий. Выделены основные преимущества использования компьютерных и информационных технологий для предприятия.

Ключевые слова: корпоративная культура, компьютерные технологии, информационные технологии, уровни корпоративной культуры, сеть Интернет, веб-сайт, электронные средства связи, реклама в сети Интернет.

Volyans'ka-Savchuk L.V., Tsaruk V.Yu. Use of modern computer technologies and information in the development of corporate culture at the enterprise. The essence and levels of corporate culture are highlighted in the article. The modern computer and information technologies and their influence on corporate culture of the enterprise are analyzed. The classification of sites on the Internet and the possibility of their use at Ukrainian enterprises are presented. The importance of using computers at the present stage of enterprise development is shown. Highlights the main advantages for the enterprise, with the use of computer and information technologies.

Key words: corporate culture, computer technologies, information technologies, levels of corporate culture, Internet network, website, electronic communications, advertising on the Internet.